

történeti események és átértékelések előtt s a felszabadulás örömeinek közepette is azon töpreng, mennyi az új tényekben a valóság és mennyi az illúzió. A poglavnik azonban fanatikus hittel és magabizással igyekszik a kéte-lyeket eloszlatni s legutolsó kiáltványában is azt hirdeti, hogy „a nép és az állam legfőbb java a horvát függetlenség. Minden képviselőnek legfőbb feladata tehát e függetlenséget megvédeni, hogy az örökké éljen és senki idegen többé ne uralkodjék Horvátországban.” Ebben a kívánságban bizonyára minden horvát egyesül.

VÁNDOR GYULA

Olasz Szemle.

(*Studi Italiani in Ungheria*) Olasz vonatkozású tanulmányok Magyarországon.

Amint erre az alcím is utal, az Istituto Italiano di Cultura per l'Ungheria kiadásában megjelenő új folyóirat mindazoknak összefogására, megnyilvánulási helyéül szolgál, kik Magyarországon tudós komolysággal foglalkoznak olasz vonatkozású tárgyakkal. Ugyanakkor azonban az Olasz Szemle hasábjain tág tér nyílik mindazok számára, akik a szorosán vett szakképzett tudósok körén kívül állnak ugyan, mégis érdeklődnek az olasz kultúra, a két nép között a multban és a jelenben fennálló kapcsolatok, e kapcsolatokból fakadó mindennemű kérdések, feladatok iránt. Az Olasz Szemle érdeklődése tehát igen nagy terültre terjed ki és végeredményben felöleli a kultúra minden ágát, az emberi léleknek és művelődésnek minden megnyilvánulását. Ugyanezt állapítja meg Aldo Bizzarri is rövid „Bevezető”-jében:

„Már a folyóirat első számából is kitűnik, — s a következőkben még inkább kifejezésre fog jutni, — hogy tárgyi korlátozások a szerkesztésben nincsenek.” Az első 156 lapos, szép nyomdatechnikai kiállítású kötet igen változatos anyagot nyújt olasz tárgykörrel foglalkozó legkiválóbb tudósaink tollából. Könnyebb áttekinthetőség kedvéért a kötetben foglalt tanulmányokat két csoportba oszthatjuk: történelmi illetőleg multba tekintő és időszerű kérdésekkel foglalkozó értekezésekre. Az előbbieket között első helyen olvashatjuk Hóman Bálintnak Nagy Lajosról szóló cikkét. Valóban szimbólikus jelentőségű az a tény, hogy egy Magyarországon olasz tárgyú tartalommal megjelenő szemle éppen a vallás- és közoktatásügyi miniszter tollából és a nagy király alakjával foglalkozó értekezést közöl elsőnek. Ebben a csoportban Entz Béla cikke következik Leonardo da Vinci anatómiájáról, majd Koltay-Kastner Jenőé „Dante Új Élete” címmel és végül Várady Imre tanulmánya az Olaszországban járt erdélyi utazókról. Mindezek az értekezések egyrészt szakszerűségük és komolyságuk, másrészt tárgyak újdonsága révén (mint az erdélyi utazókról szóló) méltán számíthatnak nemcsak a magyar, hanem a kiterjedt olasz olvasóközönség érdeklődésére is. Az utóbbi szempontjából különösen hasznosnak bizonyulhatnak a kötet végén található olasznyelvű összefoglalások.

Az időszerű vonatkozású cikkeket elég felsorolnunk, mert ezek már pusztán címükkel beszédesen szólnak íróik és a szemle kiválósága mellett. (Fabinyi Tihamér: A polgári per jog ujjászületése a fasiszta Olaszországban. — Angyal Pál: Gazdasági bűncselekmé-

nyek az olasz és a magyar büntetőjogban. — Magyary Zoltán: A fasiszta állam kifejlődése. — Villáni Lajos dr. Az olasz nagyipar keletkezése. — Zambra Alajos: Az olasz irodalom a magyar köztudatban. — Olgyay Aladár és Olgyay Viktor: Az olasz városrendezés tanulságai és az óbudai Via Antiqua).

A kötet olvasóközönségünkkel való megismertetésének befejezésül megjegyezzük még, hogy a szemle Antológia címen új cikksorozat megjelenését teszi lehetővé, amelynek keretében elismert kiváló magyar fordítók tollából fognak napvilágot látni magyar nyelven egyes, a magyar közönség előtt kevésbé ismert szemelvények az olasz irodalomból, hogy az olvasóknak ösztönzésül szolgáljanak az eredetiek megismerésére, a kiadóknak pedig esetleg a teljes munka megjelentetésére. A gyűjtemény Vico: Scienza Nuova és Leopardi: Operette Morali című munkáiból fordított szemelvényekkel kezdődik.

OTTONE DEGREGORIO

Doroszló és Sztapár szövetsége.*

Zombor, Sztapár, Doroszló és Gombos az észak-déli útvonal mentén fekszenek. A magyar és szerb történelmi drámák tengelye ez az észak-déli vonal. Sztapár északra, Doroszló délre van az út mentén. Sztapár kereken hatezer lakosú szerb község, Doroszló feleakkora magyar népességű. Mindkét községben apáról fiúra szálló hagyományként él az 1848—49-es szabadságharc súlyos megpróbál-

tatásának emléke. A honvédség és a szerb felkelő csapatok közt dült a harc. Mikor Kiss Ernő tábornok Zombor felől előnyomult, Doroszló népe járult a honvédek elé és kíméletet kért Sztapár népe számára. A szerb községet meg is kímélték a honvédek. Nemsokára szerb felkelő csapatok akarták Doroszlót felperzselni, ekkor Sztapár szerb vezetői emeltek szót a magyar falu érdekében. Ebből a véd- és dacsövetségéből tradíció lett. A földhöz kötött és a történelmi viharokban tehetetlen nép tradíciója. A szabadságharc után csend lett. A magyar-szerb ellentét a hamu alatt parázslott tovább. Mindkét község népe érezte az egymásrautaltság szükségességét. Ez tartotta fenn a tradíciót!

Az izzó parázs alól a lángok 1918-ban csaptak fel ismét. Sztapár község vezetői a megszálló szerb csapatok elé mentek és kíméletet kértek Doroszló magyar népe számára. A közbenjárás sikerült. A jótett öröme töltötte el a sztapári szerbek szívét és egy ügyes poéta verset is írt róla. A szerző nevét nem sikerült megtudnom. A vers így hangzik: (megfelelő betűk híjján a kiejtés szerint írjuk!)

Lepo zšive dvá szeocá sztára,
Dvá szeoca, szrba i mádjára.
Bilo je to josz csetrdeszetoszme,
Kad sze oni obláci podigose.
Sztápár gori, Doroszlovo moli,
Sztápár drecsi, Bogojevo lecsi,
Doroszlovo moli, da Sztapar ne gori.
Dodje poszle godiná oszamnászta,
Zsuri Szrbín brátyi Madjarima,
Madjarima szela Doroszlova,
Jer dolazi szrpszka vojszka mládá,
Upoznaju szrpszku vojszku mládu,
„Ovo szu nam nasti Madjari,
Madjari kao brátyá násá,
Sz kojima szmo prvi szuszedi,
Szváko dobro zlo delili,
Delili szmo i ne zaborávilí,
Uzmite ih kao brátyu vásu.“
Táko zšive Sztápár i Doroszlovo,
Táko zšive szad pa i do veka.

* Az érdekes adatokért hálás köszönettel adózom Galsay Károly doroszlói főjegyző úrnak.